

EKSKURSION TIL SYDSVERIGE

13. og 14. august 2016

Den 13. august tog 27 medlemmer af Dansk Dendrologisk Forening i bus fra Københavns Hovedbanegård til Halland og Skåne for at besøge nogle arboreter, planteskoler og botaniske haver.

Første stop var **Vargaslätten**, som ligger i et kuperet terræn ved Simlångsdalen 18 km nordøst for Halmstad. Stedet blev anlagt omkring 1917-18 af arkitekten Sigfrid Ericson i samarbejde med Göteborgs botaniske have som et sted primært til sommerbrug. Parken har i tidens løb været gennem flere ejerskifter, og den var ved at gro helt sammen, da den for nogle år siden blev overtaget af den nuværende ejer Göran Johansson. Han havde kørt 150 km fra Göteborg for at kunne vise os parken, som ikke er offentlig tilgængelig.

Vargaslätten er anlagt i en umådelig vellykket balance mellem natur og park, der er fine søer og vandløb, som danner en smuk baggrund for parkens beplantning og dens stier, broer og bygninger (fig. 1). Ved indgangen står en stor rødgran med en omkreds (målt i brysthøjde) på 3,56 m, men derudover er der i parken mange dendrologisk interessante arter, om end vi måske ikke fik øje på de helt store sjældenheder. Men her skal man huske, at parken er anlagt snarere med et æstetisk formål end som en plantesamling. Foreningen har fået en kopi af den plantefortegnelse, som Göran Johansson arbejder på at få revideret i takt med at den nænsomme restaurering af parken skrider frem.

Efter den noget regntunge omvisning i parken fik vi serveret kaffe i det gamle og

Fig. 1. Der var vådt overalt på Vargaslätten: En lille sø med røde nøkkeroser.

Fig. 2. *Sorbus ulleungensis* 'Dodong'.

hyggelige bjælkehus, hvorefter vi havde en kortere køretur videre i regnvejret, nu delvist tilbage, nemlig til **Minnanes Trädgård**, som ligger i Fladalt mellem Våxtorp og Örkelljunga. Her findes en samling af træer og buske, stammende fra indsamlinger gennem en menneskealder foretaget af dendrolog og kurator ved Göteborgs botaniske have Tor Nitzelius (1914-1999) på hans mange rejser i Asien og Middelhavsområdet. Plantningerne blev påbegyndt i 1966 på ejendommen, den blev arvet af sønnen, som bærer samme navn, og han tilstræber nu at holde samlingen nogenlunde intakt i veneration for faderen. Dette betyder desværre, at træerne nu står endog meget tæt.

Vi blev modtaget og vist rundt af sønnen. Hovedattraktionen var nok rønnearten *Sorbus ulleungensis* 'Dodong', som blev fundet af Tor Nitzelius på Ulleungdo, en ø ca. 120 km øst for den koreanske halvø. Den er åbenbart endemisk for øen, for i 2014, hundredeåret for Tor Nitzelius' fødsel, blev den af koreanske botanikere ophøjet til en særlig art, hidtil var den betegnet *S. commixta* 'Dodong'. Den er faktisk set på flere af foreningens tidligere ekskursioner, idet den efterhånden er ret udbredt i haver og parker i

Fig. 3. Værtsgaven, en *Liriodendron chinense* (kinesisk tulipantræ), viste sig at være meget kærkommen, da havens højt skattede (amerikanske) tulipantræ for nogle år siden blev ødelagt i stormen 'Gudrun'.

Sydskandinavien, hvilket artens kraftige helhedspræg med ret store blade og frugter fuldt ud berettiger (fig. 2).

En anden særlig attraktion i haven var den kinesiske blærenød, *Staphylea holocarpa*, som stod som et smukt mellemhøjt træ med svagt rosa blomsterklaser. Flere steder sås *Oplopanax horridus* × *japonicus*, denne krydsning mellem den amerikanske og japanske art kaldtes 'Tors klubba'.

Efter afsked med Tor Nitzelius jr. (fig. 3) kørte vi videre mod sydøst til Tyringe Kurhotell, hvor vi spiste aftensmad og overnattede.

Morgendagens første besøgslokaltet er så lille en prik på landkortet, at chaufførens GPS insisterede på, at vi skulle i en helt anden retning. Kombineret med en lav jernbanebro bevirkede det, at vi endte

Fig. 4. Peter Linder og et par unge vrang ege.

med at få en smuk tur ad små grusveje og over færister i området omkring Hovdala syd for Finjasjön. Men vi nåede da frem til **Peter Linders planteskole** i Köinge ved Hörby. Denne er etableret i 2006 på en tidligere landbrugsejendom, og man kan forestille sig, at gårsdagens besøgsmaal Minnanes Trädgård måske så nogenlunde lige sådan ud i de første år efter den var anlagt.

Peter Linder har en forkærlighed for opformering af vrang ege ('vresæk'), hans materiale stammer fra Alnarp-hængeegen ved Bjurlöv. Mange bliver meget forkrøblede med 90°'s knæk, men selv unge træer havde styrke nok til at bære Peter Linders vægt (fig. 4).

Eksempler på træer i planteskolen og i det tilstødende arboretområde er: *Populus trichocarpa* (balsampoppel), *Salix fragilis* 'Bullata' (skørpil), *Cladrastis kentukea* (førhen *C. lutea*, gulved), *Acer tataricum* (russisk løn), *Aesculus parviflora* (busk-hestekastanje) og *Cornus controversa* (etagekornel).

I et stort drivhus, hvor vi fik serveret kaffe, var et fint udvalg af pletter med en del ret usædvanlige træer og buske til salg, og mange af deltagerne blev selvfølgelig fristet, og de støttede således ved deres køb Peter Linders arbejde (fig. 5).

Fig. 5. Peter Linders drivhus med plantesalg.

Fig. 6. Bo Hultén, ejeren af Kiviks Esperöd arboret.

Vi kørte videre til Kivik, et fiskerleje ved Skånes østkyst. Efter frokost på Kiviks mustereri (området er præget af dyrkning af æbler) kørte vi til det nærtliggende **Kiviks Esperöd arboret**. Esperöd er en tidligere herregård med et arboret med mange fremmedartede og store træer, anlagt i 1922. Arealet er næsten 40.000 m², hvor en del er søer og resten nærmest må karakteriseres som skov.

Ejendommen var meget forfalden, da den ubeset blev købt i 1986 af den nuværende ejer Bo Hultén (fig. 6), som slet ikke var klar over, at han var blevet ejer af et arboret, hvor f.eks. Tor Nitzelius også har foretaget indplantninger. Der er oprettet en venneforening, som bidrager til vedligeholdelsen, og alle træer har gode skilte.

Blandt de mange spændende træarter kan nævnes: *Quercus × turneri* 'Pseudoturneri' (Turners eg, det rette hybridnavn er vist nu *Q. × hispanica*), *Q. macrocarpa* (burreeg), *Q. rubra* (rødeg, stammeomkreds 3,7 m), *Q. velutina* (farveeg), *Photinia*

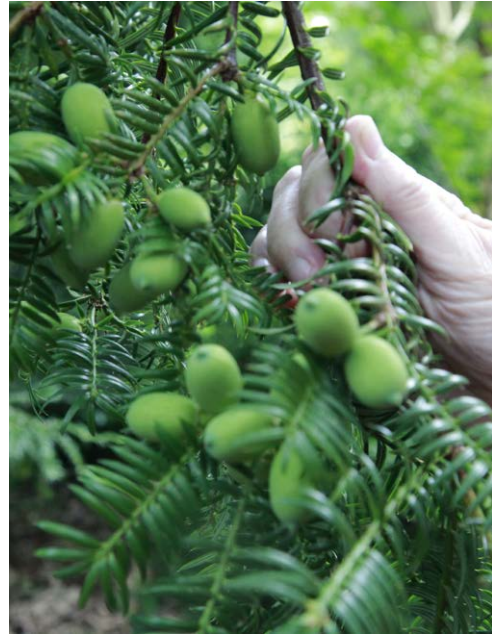

Fig. 7. *Torreya nucifera* (japansk nøddetaks).

daurica (syn. *Stranvaesia davidiana*, vinterlue), *Ulmus pumila* (dværgelm), *Ilex pernyi*, *Torreya nucifera* (japansk nøddetaks, fig. 7), *Cryptomeria japonica*, *Pinus parviflora* (penselfyr), *P. jeffreyi*, *Cunninghamia lanceolata* (som undertiden kaldes 'kinesisk ligkistetær'), *Calocedrus decurrens* (californisk flodceder) og *Abies cilicica* (kilikisk ædelgran). Der er rigtig mange arter og sorter af *Magnolia* (også en del relativt nyplantede), men i august måned savnede vi jo blomstringen. Arboretets 'kendingstræ' er vel *Magnolia obovata* (syn. *M. hypoleuca*, kurilermagnolia, svenskerne kalder den junimagnolia efter tidspunktet for de overdådige og meget velduftende blomster).

Lidt uden for heget i nordsiden står Sveriges nu tykkeste eg, med en omkreds på lidt over 9 m, den er jo så gammel, at den engang har været dansk (fig. 9). Den hidtidige svenske rekordholder i det nordøstlige Småland er nu i så dårlig forfatning, at den er frataget rekorden.

Fig. 8. *Magnolia grandiflora* 'Exmouth' på friland på Ulriksdals planteskole.

Lige i nærheden lå **Ulriksdal**, som er en rigtig idyllisk lille planteskole med plantesalg ejet af Carina og Thord Ohlsson, med et pænt udvalg af ikke helt almindelige træer og buske, men specialiseret i arter og sorter af *Acer* og *Magnolia*. Den private have har tidligere været åben for kunderne, men er nu i almindelighed lukket. Men vi fik den glædelige overraskelse at få tilbudt en omvisning, hvor vi blandt andet så en blomstrende *Magnolia grandiflora* 'Exmouth' (fig. 8), som altså her klarer sig på friland, og et nydeligt eksemplar af *Sassafras albidum*, som sjældent ses i kultur i det nordlige Europa.

Bussen blev fyldt med flere planteindkøb, hvorefter det gik tilbage til København.

Tekst: Hans Erik Lund og Peter Hoffmann

Foto: Hans Erik Lund

Litteratur og oplysninger

VARGASLÄTTEN

<http://www.hd.se/2003-06-29/vargaslatten-ett-slutet-paradis>

MINNENAS TRÄDGAARD

<http://torsgarden.zenfolio.com/>

<http://tradguide.blogspotk/2009/03/minnenas-tradgard-tor-g-nitzelius.html>

<http://www.dn.se/bostad/djungeln-gick-i-arv/>

PETER LINDER

<http://lindersplantskola.se/>

ESPERØD

<http://kiviksesperodarboretet.se/>

ULRIKSDAL

Ulriksdals Trädgård på Kivik

277 31 Kivik

Tel 0414-706 10

info@edafos.se

Fig. 9. Sveriges tykkeste eg.